

Árpád-szobrot a királyi palota elé!

Ilyen című vasárnapi cikkemre Ottlik László rendkívül érdekes levelet írt a *Magyarság* szerkesztőségének. Ebben a levelében nem ért egyet azzal a javaslatommal, hogy tekintsük a királyi palota előtt épített terrasz helyét az ország főhelyének és ezért tekintsen onnan Pestre a honszerző Árpád. Az idegen Savoyai Jenő szobrát pedig — javasoltam teljes tisztelettel — helyezzük át a Bástya-sétánynak arra a kiszögellésére, amelyiken most a soha nem használt zenepavilon van.

Hálás köszönetet érzek Ottlik László iránt, mert nobiles magyar érzése a tolerancia kérdésének fogva föl az ügyet, álláspontját a magyar nemzet lelki finomságával indokolja. Nagyon megértem tiszteletreméltó fölfogását, mellyel levelének a „Savoyai Jenő védelmében“ címet adja, de engedje meg, hogy a korántsem támadott, nagyrabecsüléssel méltányolt hadvezérről szemben a *magyarabb magyarság védelmében* válaszolhassak.

Mit hoz föl Ottlik a javaslat ellen? Hagyjuk meg Jenő szobrát, mert nagy része volt a magyar föld felszabadításában és az európai civilizáció határainak védelmében. Tisztelettel elismerem. De ezért busás jutalmat kapott a magyarság vagyonából és ő ezt a földet *nem magyarnak* szabadította föl, hanem osztráknak, amelyet most már örökre *ki akart venni a magyar ember kezéből*. Hiszen bizonyítottam, hogy még magyar telepest sem engedett be a Temesközbe! De ezt nem ellene hozom föl, csak magyarázatul ahhoz, hogy a magyar nemzet egyáltalán nem volt hálátlan, hanem megbecsülte ellenséges érzülete mellett is Jenőt. Igen sajnálom azt a mondatomat, amelyből esetleg ki lehetne érezni csak a legkisebb kicsinylést is Jenő herceg terhére. Azt gondolom azonban, hogy ilyen mondatom nem volt. Viszont nekünk vannak nagyobb és magyar hőseink, akik megszerezték ezt a földet, amelyet egy ízben a Savoyai ezített visszaszerezni; ma pedig meg kell erősítenünk magunkat arra a harcra, hogy *pustán magyar erőnkkel újra visszaszerezzük ezt a földet*. Vajjon tudja-e az igen tisztelt levélíró ur, hogy miként írta alá S. J. a nevé? Így: *Eugenio von Savoie*. Vagyis olasz—német—francia nyelven. A művelt külföld nálunknál jobban tudja, hogy neki több hazája és nyelve volt, de ezek között nincsen a magyar. Az angol semmi másnak, mint természetes önértetnek érezné, ha a főhelyről a szobrot áthelyeznénk a díszes, de nem első helyre.

Nekünk ott kell kezdenünk az ifjuság tanítását, hogy megmutatjuk „az elmúlt nemzedékek fenkölt szellemét“. Szívesen veszem át ezt a kifejezést. De bocsásson meg az igen tisztelt levélíró ur, ha kiegészítem azzal, hogy a fenkölt magyar szellemet kell megismerni. Bizonyára így értette ő is. A mult magyar szellemére igazán nem mutathatom meg Savoyai Eugen szobrát; de megmutathatom Árpádon, Szent Istvánon és sok más magyar hősön. Amikor egyetértek és egyetértek a „lovagias és előkelő“ gondolkodással, én egyszersmind a *jobbat* akarom, a magasabbrendűt a mi számunkra. Tárjuk föl nemzeti értékeinket, amelyek összekovácsolják a nemzeti lelket és pedig úgy, hogy a legegyszerűbb magyar ember is megértse, megtanulja, megszeresse. Erről van szó. A tömegnek bajosan magyarázhatom meg a levélíró álláspontját, pedig nemzeti érdek a tömegek lelkének megnyerése, hiszen *magyarok*. Ezért javasoltam, hogy a történeti mult dicsőséges tényeit közérthetően tegyük olvashatóvá, megtanulhatóvá.

Ezt a nemes barokk szobrot pedig, amely eredetileg Zentának készült és királyi parancsra került ide, tartsuk meg azzal a nemes gondolkodással együtt, amelyet az igen tisztelt levélíró tökéletesen fejezett ki: de legyünk *magyarabb magyarok!* Hatoljunk le sokkal mélyebbre a nemzeti lélek kincsesházába és higgye meg, hogy az angol és minden külföldi ezt jobban meg fogja érteni és történetünk kimagasló tényeit meg is fogja tanulni. Lehet, hogy elismeréssel lesz a külföldi ember az ellenséggel szemben megtartott — bár úgy érzem, itt fölösleges — uri gesztusért, de a mi mély, tudatos és európai magyarságunk kiépítésében *erőt* fog látni és tisztelettel tekint majd a magunk jobbitásáért vívott harcunkra.

Vitéz Temesy Győző

Árpád szobrát a királyi palota elé!

A vitéz Temesy Győzőtől megindított gondolatra számos levélvisszhangot kapunk napról-napra, köztük igen érdekes és értékes hozzászólásokat is. Sajnáljuk, hogy lapunknak terjedelme és a világpolitika ezer híre ezeknek csak igen csekély részben való közlését is alig engedi meg. Pár szemelvényt mégis közölnünk kell belőlük:

Horváth Béla levele képviseli az ellenzések legszélsőségesebb álláspontját

— Amikor Temesy Győző — írja — „a magyarabb magyarság védelmében a Savoyai Jenő szobornak a jelenlegi helyéről egy Árpád-szobor érdekében való eltávolítását követeli, lényegében a türelmetlenségnek, az elfogultságnak, a kicsinyességnek és a hálátlanságnak ugyanolyan jeleit adja, mint adták azok a cseh, szerb, román fajvédők, akik a szabadságért és a népek önrendelkezési jogáért küzdött Petőfiék, Kossuthok, Wesselényiek szobrainak eltávolítását a Temesy Győzővel teljesen megegyező elvi álláspontjuk alapján szorgalmazták

Erre felel a másik nézőpontból Lécfalvi Imre levele, aki szerint:

— A királyi palota előtti diszhely a legveszélyesebb pódium a leendő magyar királyok és az ezeréves nemzet felé. Van-e, aki azt állíthatja, hogy Savoyai Eugen volt az ezeréves magyar nemzet legnagyobb, legmagyarabb hőse, nagyobb Árpádnál? Nagyobb volt-e az ő segítsége a honfoglalásnál? Van-e, aki Árpád-honát inkább Savoyai Eugén honának akarja nevezni? A jeles vezérnek talán elég lehet ugyanolyan rangú diszhely, mint Görgeyé, amely előkelőbb hely Hunyadi és Mátyás vár-alji szobrainál is; ki keveselheti a bástyasétányi helyet? Aki a magyar türelmességet, elfogulatlanságot keveseli bennünk, az indítsa bátran mozgalmat a maga nevében, hogy a magyar nemzet e diszhelyére pl. Haynau szobrát állítsák, nem hurrogjuk le érte, ez még türelmesebb eljárás volna és Haynau kevesebbet is ártott nemzetünknek Savoyai Eugennél. Az oláhok elpusztították Kossuth, Wesselényi, Petőfi szobraikat, akik az ő szabadságukért is küzdtek. — Savoyai Eugén sohasem is óhajtott magyar szabadságot, de mi mégis diszhelyet, a másodikát ajánlunk neki a Bástyasétányon, van-e egészséges ítéletű magyar, aki ennyit kevesel?

Babirák József, Ráckeve nagytudományu történész-plébánosa egész történeti értekezést küldött be lapunknak, amelyben alapos indokolással Ráckevét ajánlja egykori birtokosának, Eugen herceg szobrának helyül. Az értekezést szívesen látnók valamelyik történettudományi folyóiratunkban; itt — sajnos — csak egy részletét idézhetjük: „Tökéletesen igaza van Temesynek, hogy nem Jenő szavójai herceg szobra való a budavári királyi palota elé, hanem csak a honfoglaló Árpád vezérnek, vagy legalább is valamelyik legmagyarabb és legjelesebb királyunknak, például Szent Istvánnak, vagy Hunyadi Mátyásnak a szobra. Ezt annyira minden becsületes magyarnak a szívéből mondta, hogy nem is hiszem, hogy más akadály is lehet a javaslatának, mint az ország szegénysége. S csak ezt a bölcs javaslatot szeretném előbbre vinni néhány szerény hozzászólással.

Ha esetleg igazságos Mátyás királyunk szobrát választaná Jenő helyére a nemzet, akkor talán a nagy Fadrusz Jánossunk legremekőbb alkotására, Mátyás veszendő kőozsvári bronzszobrára, illetve ennek másolatára lehetne gondolnunk első helyen.“